

بررسی جلوه های حکمت در اشعار وحشی بافقی

مریم عزیزی چهل گز

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی گرایش غنایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل

چکیده

واژه «حکمت»، در لغت، از ریشه «حُکم» می باشد، در معنای «منع»؛ چرا که حُکم و قضاوت عادلانه، از ظلم ممانعت می کند. همچنین بر هر چیز نفوذناپذیری، صفت «محکم» اطلاق می گردد. وحشی بافقی حکیمی فرزانه و شاعر مردمی دوره صفوی است. اشعار او دربرگیرنده اندیشه های والای تربیتی این شاعر توانمند است. در این پژوهش که به روش کتابخانه ای صورت گرفته، سعی شده است با ارائه بازتابی از مسائل اخلاقی و حکمی در اشعار وحشی، نکات اخلاقی و حکمت آمیز نهفته در آثار او از قبیل رعایت موازین انسانی، خداپرستی، خضوع، همت و ... بررسی شود. نتایج حاصل از این پژوهش این است که آشنایی او با فرهنگ و معارف اسلامی جلوه ای خاص به آثار گرانسنگ وی بخشیده است. در اشعار وحشی (خصوصاً منظومه خلدبرین) بیشتر به جنبه های حکمت عملی و رذایل اخلاقی و نکوهش و مذمت دارندگان صفات اخلاقی ناپسند اشاره شده است تا به فضایل اخلاقی. وحشی، فقط یک موعظه کننده یا توصیه گر نیست، بلکه سعی دارد که مفاهیم زیبای اخلاقی و حکمی را با تکیه بر قدرت عقلانی و معنوی انسان ها ارزیابی کند و راهی برای ساختن انسانهای نمونه و جامعه ایده آل فراهم آورد.

واژگان کلیدی: وحشی بافقی، حکمت، خلدبرین، حکمت عملی، شعر.